

L'irrefrenable desig d'entendre el món

Text > JOSEP PASTELLS

Bruixes, bruixots, sirenes, follets, nyituts, gambutzins, llufes i marugues, però també ases i dracs, grills i calàpets, en Fumera i el Pelut, l'Esgarrapadones, els menairons i les ànimes errants. La llista d'éssers llegendaris podria ser molt més llarga, perquè el darrer llibre de Miquel Martín aplega quasi un centenar de faules de les nits més màgiques de l'any a les comarques catalanes. Més de la meitat dels textos de *Llegendes de nit* estan relacionats amb la nit de Sant Joan, i la resta, amb Tots Sants, Nadal i Cap d'Any. Com és habitual en l'autor, la prosa és precisa i reposada, rica en matisos, fluida i suggeridora. A partir d'un material abundantíssim en què mites i dades històriques es barregen amb creences, anècdotes i rituals, Martín ha separat el gra de la palla i, a més d'ordenar temàticament les llegendes, n'ha delimitat l'àmbit geogràfic i n'ha seleccionat les més significatives i engrescadores amb l'objectiu de dotar-les d'una dimensió literària i oferir «una bella mostra del nostre irrefrenable desig d'entendre el món i donar-li una explicació a través de la paraula».

Les il·lustracions de David Granato, fantàstiques, esgarrifoses o enigmàtiques en funció de cada llegenda, arrodoneixen un llibre digne de figurar a totes les biblioteques del país, un llibre ple de misteris i miracles, d'encanteris i sortilegis que «furguen en els nostres

orígens i s'endinsen en el nostre inconscient a la recerca de preguntes i respostes que, abans i ara, no han deixat d'estimular-nos i burxar-nos», diu l'autor al pròleg.

Les llegendes sovint descriuen situacions inquietants. N'és una mostra «L'àpat de n'Elionor d'Anglès», en què la vescomtessa organitza una festa més lluïda que mai, amb una llarguíssima taula parada amb coberteria d'or i plata. «El plat que més la complaïa eren las mandonguilles de carn magra, bolets i una salsa, els ingredients de la qual eren gairebé secret d'estat. El nou cuiner, vingut de terres estrangeres, li havia donat un toc més atrevit, i només la flaire que venia de la cuina ja feia salivar tots els nobles i cortesans. Però vet aquí que aquell excels i agosarat cuiner, que parlava amb un deix italià, no era altre que el mateix diable i no tenia altra missió que enverinar Elionor de Cabrera.» En altres casos, els relats incideixen en gelosies i enveges, en l'afany d'acumular possessions encara que sigui gràcies a les guerres i la mort. És el cas de «Les àguiles esquerpes», que actuen a les ordres d'un rei despia-tat: «Les aus, esperonades per la sang i els crits dels seus genets, xisclaven i es llançaven en picat cap als enemics, com si encalcessin una presa al vol. El celatge s'omplia del batec d'ales i la dringadissa de les armes, que fulguraven com els becs i les urpes entre els

MARTÍN, Miquel. *Llegendes de nit*. La Bisbal d'Empordà: Edicions Sidillà, 2019. 361 p.

rajos del sol». La por i el mal, ben presents a moltes de les històries triades per Martín, tenen el seu contrapunt en d'altres llegendes plenes d'alegria i esperança que confirmen el poder de la imaginació.

tan joves un petit compendi d'història i geografia contemporànies de la ciutat i (encara que no el faci explícit) un homenatge a la institució que n'és el cor.

El text aconsegueix un bon equilibri entre la visió subjectiva de qui és conscient que escriu records i, alhora, entre la descripció esquemàtica, racional i efectiva de situacions complexes (ja ho té, això, la gent de ciències), de manera que el lector percep versemblança, contenció sense concessions a la nostàlgia i un punt de murrieria amb què Narcís Sureda insinua que sap molt més del que diu. I és que, a Girona, com a tot arreu, la realitat supera la ficció.

Sureda no ha caigut en la trampa fàcil de relligar anècdotes, xafarderies i rumors

SUREDA, Narcís. *De la plaça de l'Oli a la plaça del Vi: Peripècties i anècdotes d'un funcionari gironí*. Cornellà del Terri: Edicions MMV, 2019. 356 p.

